

Յ Է Լ Է Ք

Մ Ո Ւ Ս Ա Վ Վ Է Ր

ՐԻՍԱԼԷՅԻ ԻԼՄԻՅԷ, ԷՏԷՊԻՅԷ, ՍԱՆԱԻՅԷ, ԹԻԻՃԱՐԻՅԷ, ՇԻՔԵԱԵԷ ՎԷ
ՄԷՊԱՀԻՍԻ ՄԻԻՖԻՏԷՅԻ ՍԱԻՐԷ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ս. ԷՋՄԻԱԾԻՆ

Ումուսմ Լուսաւորչական Հայլարըն մէրքէզի հիւքիւմէթի րուհանիյէսի օլան էջմիածին վանքը, Մասիս տաղընըն շէմալ թարաֆընտա, Վաղսրշապատըն իթթիսալինտէ վազը տըր:

Մասլիւմ օրոուզու իւզրէ մէզքիւր վանքը Ս. Գրիգոր Լուսաւորիչ Հայրմըզ թարիսի միւտաըն 331 ինճի սէնէսի իպնա էտիպ, վէ միլէթին Կաթողիկէ տթոուռնա մէրքէզ թտեին

պիրլէ, վուզու պուլան սէսիյֆի իգթիզաընճա իամինի էջմիածին թէսմիէ էյլէտի. նասըլ քի մանասը վէ թարիսի մասլիւմ օլուպ, զայրը միւհթաճը իզահ տըր:

Պու ուլու բէտէրլմիդին խալէֆլէրի շիմոիէ գատար 146 Կաթողիկոսա իպլաղ օլուպ, վէ շիմոիքի Կաթողիթողիկոսումուզ տալի Տ. Տ. Գէորգ Գ. Ծայրագոյն Եպիսկոպոս, վէ Վիհալառ Ս. Հայրապետ տիր:

Միւշարունիւէյն անասըլ Խաթան-
պօլ սաքինլէրինտէն օլուպ 1813 Յու-
լիս Յտէ Թէվլիս էտէրէք 1838 Սեպ-
տեմբեր 12տէ Վարդապետ . վէ 1848
Յունիս 16 տա լուսահոգի Գերերշա-
նիկ Տ. Ներսէս Ե. Կաթողիկոստան
Եպիսկոպոս ձեռնադրել օլունմուշ, վէ
17 Սեպ. 1866 Թարխինտէ իսէ Կա-
թողիկոս ինթիսապ գըլընմըլ տըր:
Ս. Էջմիածինտէ , Բուսիա Իմբերա-
թօրու միւթէվէֆֆա Նիկողայոս Թա-
րաֆընտան 1836 մարտ 11 Թարի-
խինտէ պա ֆերմանը իմթիեազ Թէշ-
քիլ օլունմուշ Ս. Սիւնողոսոսմուզ
օլուպ, Ս. Կոթողիկոսուն ըիեասէթի
Թահթընտա պուլունմագ, վէ Էջմիա-
ծին միաբանլարընտան, վէ օրատա
գատիմ պուլունանլարտան օլմագ իւզ-
րէ, ազալարը և նէֆէր Արք Եպիսկո-
պոս իլէ և նէֆէր տէ Ծայրագոյն վէ
միւսին Վարդապետլէրտէն միւրէթ-
թէպ տիր:

Պունլարըն ինթիսապը , Ս. Կաթողի-
կոս Թարաֆընտան իքի միսլինին գան-
սիսա եափըլըպ, Կովկասիա վալիսի
մարիֆէթիլէ Իմբերաթօր հազրէթլէ-
րինէ Թագտիմի, վէ պիր միսլինին
Թէֆրիզ վէ Թաստիգի իլէ իճրա օ-
լունուր:

Մեզքիւր Կաթողիկէ Վանքըմըզըն
շէրէֆ վէ իւլլիեթի, վէ Ս. Կաթողի-
կոս հազրէթլէրինին Բուսիա, Թիւր-
քիա, Աճէմիսթան, Հինտիսթան, Ճա-
վա, Էվրօիա վէ Ամէրիգատա, վէլ
հասըլ տիւնեանըն հէր Թարաֆընտա
պուլունան ումում Հայլարա շումուլի
օլան իտարէյի բուհանիյէսինտէ մէշ-
հուտ էհլիեթ վէ իսթիգամէթի,
տօղրուսու միլլէթիմիլին մաէլ իֆթի-
խար միւսիալի շիւքրանիեթի օլմագ-
տա տըր:

Սիւժիթի Իթիւս Պիր ՎԱՍԻԵԹՆԱՄԷ

Օնսէֆիգիննի Աիւսիսէն Տէվալ (սա. 284)

Տալաեր մահքէմէյի իսթինաֆիյէեէ
նագլ էթմէք իւզրէ ավօգաթ Ռաֆա-
յէլին Թագտիմ էթմիշ օլտուզու լայի-
հա շու մաալտէ իտի:

Միւթէվէմէա Ժան սը Լէօնէլլի-
նին պիր գըմա վասիեթ համէսին-
սէն օջաւը, 17 միլիօն Քրասնգսան
խպարէթ օջան վարիսամընը, Թօյէսօ
շէհրի Գերասպայծառը Հ. Անժուան
հազրէթի եօհսէյի գապմընա կէ-
յիրէրէֆ, պունսան մումաիյէյի հազ-
րէթի իննիսն Բէնիսի իսթէսիյի գասա-
րընը միւթէվէմէանըն վարիսի մէշ-
րուի, վէ մահսումի Բասգալ սը Լէօ-
նէլլիեէ իմա Էմմէսի մէշրուա պու-
լունսուղինէ մէպնի, իֆի միլիօն
Քրասնգընը պիմէմէրիզ մումաիյէյ-
նէ վերմէֆ իսմէմէֆսէ օյսուդու, վէ
պինանէն ալէյի Բասգալ սը Լէօնէլլի
պու գասարընը ախզ իլէ, թէսերի
միւսարնսան Բէթիեէ Էմմէսիննի,
իմասըն հաշէն պուլունսուդու Լիօ-
նուս պիսանէթ մահիէմէսի իյլաւը
մաալինսէն միւսմէպան օլմագսա
սըր:

Հալ պու ֆի մահիէմէյի մէգպուրէ
հէյնէթի, իպարամը մէգպուրէնէ
օ սերէնէն Էանըշ մանա վերմիշ սիր
ֆի, հիւսիսմէրի պիւս պիւսին պեր
աֆս օջամագ, վէ վարիսամը մէվ-
անսէսէն իֆի միլիօնու իւսլրամա
հասր Էսիլիպ. 15 միլիօնու Բասգալ
սը Լէօնէլլիեէ իմա գըլընամագ սըր:

Ձիւս մահիէմէ, 17 միլիօն վա-
րիսանսան, Հ. Անժուան նէ գա-
սար վերմէֆ իսմէր իսէ, օ գասար

վերսին կիպի վասիեեթ օյուննուշ
սուր զեհապրնսա պուլուննուշ խե-
սե, իպարամը մեզպուրեսեն յրգան
մանա պունուն ֆիլլիսեն մուղաիրի
սիր :

Նիյուն ֆի պու պասսե զիֆր օյու-
նան 17 միլիոն ժրանգսան , իֆի
մրգսար արանմազ շեազրմ կեյեմեֆ
սիր , պիրիսի Հ . Աննուանըն ֆենսի
իսթեսիյի գասարը , վե սիկերի սե
իսթեմեսիյի գասարը :

Իմսի պուրասրնսա նազարը ջրգ-
գանա ալրնաճազ նոզմա շու սուր
ֆի , մեպալիդի մեզպուրեսեն Հ . Ան-
նուանըն ֆենսի իսթեսիյի մրգսա-
րը հանկը զրամը սր , ալը գոսու-
դումու , րեսս եմմեֆ իսթեսիյիսի , վե
պիր աշեմին իսթեմեսի սենիլմեֆլե
ֆենսի զիսմեթիմես հրձգ եթսիյիսի
աննաշրըր , եօգսա ախերինե քերֆ
եսեմեյիսի :

Վե ալեյիսունու ֆենսի իսթեսի-
յի գասարընը , ճիւմեթիմես օլան
գասար ֆեյիմեսի , վերմեֆ իսթե-
սիյի ազմեմեֆ մաաքում սուր , եօգ-
սա ալը գոսուդումա մաաքում օլուպ ,
վե վարիսարը մեզպուրեսեն ֆենսի
իսթեսիյի գասարը սա 15 միլիոն ժր-
րանգ իսույիմեսեն , հեր հաշե Բա-
գալ ջր Լեօնեյիսեն իքա եսեմեյի
մրգսար սա իշքե պու սուր :

Մահքեմե պու լայիհաեը , վասի-
եթնամե իպարամը իլե պերապեր
փեք չօգ զրիթիգաեա ալտըգտան , վե
արիլ ամիգ միւթալեա գըլտըգտան
սօնրա , ազըպեթ պիտանեթ հիւք-
միւնիւն ֆեթիլլեյե ալօգաթ եֆենտի-
նին իսթիտալընը թաստիգինե գա-
րար վերմիշ տիր :

Հ Ի Ս Ս Է

Գերապայծառ հազրէթլէրլ էյէր
ինսաֆ տաիրէսինի թէճալուլ էթմէ-
սե , վե վարիտաթը մէվնուտենի միւ-
նասաֆաթէն թագսիմ էթսե լուի ,
հանկը թարաֆա կէտիլե միլի թէ-
րաղու սափմազսըլ տուրաճաղընտա
շիւպհէ մի վար ըտը :

ՉԱՅԸՐ ՍԸՉԱՆԸ ԻԼԷ ԳՈՒՐՊԱՂԱ

Չայ ֆենարնսա չայր սըչանը

Թէսասիւմ էֆիպ պիր գուրպաղաեա ,
Վընազ . . . վընազ էսեն քիքրէֆ սէսինի
էօյիւպ չըգարսը աւո ու ալեաեա :

Տէսի եան սէհրին կէօլլէր պիւլպիլիւ

Մաիլիմ սէնե օլան սէսաեա ,

Վէր գապիլ օլսա իֆի պիր սէմէզ

Սէնիլլէ պիրիլիֆ կիրէրիմ չայա :

Չունգի չօգ սէֆա սէնի կէօրէսիր

Չըգար պէֆլէրիմ ֆիւլիւպ սէվսաեա ,

Սէնե չըգմազան իւմիսիմ ֆէսիպ

Մէյնու սէօնէրիմ էննամ եուվաեա :

Էյ բերիյի ապ , ինսաֆ գըլ լուրֆ էք

Ահու չէմիլն չուն եանան կէսաեա ,

Կէօյսիւն սիւք պէնազ կէօյէրչին կիպի

Սլանա սըրքըն պէնգէր խարիքաեա :

Վէլ իմսի աճը պու մէնպուրինի

Իւֆրասէնիմ պէն , մի . . . կէօնիլ պու եան ,

Լուրֆ էք պիր չարէ . . . արգուլէսիֆնէ

Չըգալըմ պիրիլիֆ պազէն պուրաեա :

Գուրպաղա էօմրի իշինե պէօլլէ

Բասթ կէլմէմիւ ֆի մէսն ու սէնաեա ,

Չայր սըչանը հեր սէօլլէսիֆնէ

Դուս գուս գուպարպ ֆիւլէսիւ էսաեա :

Պիր էյեամ էֆիպ նազ ու իսթիղնա

Ազըպէք կէլի սէօզէ իմլաեա ,

Տէսի պաղարըգ աեազլարա իք

Սէն չէֆ չըգարըմ պէն սէ գարաեա :

Պէօլլէնէ պիր սէմ էսէրէֆ սէվամ

Կէլիլէր հայը կիւն պիր արաեա ,

Օյնաւ վէ սարմաւ իլէ պիր գարար

Քէյֆ էսէրլէր ֆի կէլիպ նիլաեա :

Հէյ վախ... արգասան երթիկայ իսպար
 Նիճէ՛ սիւսիւէր պաք քի բօլաեա ,
 Պու գուրպաղաեք պիր կիւն սու իլէ
 Պիր գարա պուլուք չէքի հավաեա :
 Պուլուք երեսիկայ իք կերիլիննէ
 Չայր սըչանը չըգսր սահրաեա ,
 Հէման էլ էքէք եէրէ սէյմէքսիզ
 Սէրնիկուն կէսէր իսի սէմաեա :
 Պիր սիկէր Փարէ կէօրիւ պ հէմնիսին
 Տէքի արգասաւ պու հանկը պօեա . . .
 Եէր եուրք ալմասը եուլա գալմասը
 Տէեու կէօլէմի չէքիլիսին կէօեա :
 Խայր՝ գարսաւըք սէքի պիչարէ
 Պէն էլիմ իլէ սիւսիւմ պէլաեա ,
 Բէնսի ագրանըն պուրնաեան շաշգըն
 Մաախու չըգարընը մեկիւր պալաեա :

Հ Ի Ս Ս Է

Պէօլէ շաշգընլար պիզտէ տէ հաթթա
 Արասագ աճապ նէ՛ գատար չօգ վար ,
 Շան չէօհրէթ իչուն նէչէ պուտալա
 Եէրի պըրագըպ հաւաեա ֆըրլար :
 Բիմի սարսագ տա պէր վէճհի միւթաւ ,
 Պուլամագ տէնկին հէր տէմ փօճալար :
 Եէտիքճէ եուլիուգ պազի տէ թօգաթ
 Սաքիթ Ֆէլէթի հէման աֆաթլար :
 Պազի ահմագ տա խապիս թագըմտան
 Տէօնէր տօլաշըր քէրամէթ ումար ,
 Իտրաք էթմէզ քի գէլիլ գալմտան
 Չիֆթէ եիւրէքի արպլան մը տօղար :
 Ատէմ տէ վար քի կիւտիւպ արգուսուն
 Չաթար քիմ օլսա տիւշիւնմէզ գինհար ,
 Լաքին նէ ֆայտէ էնճամ սէրնիկուն
 Սալընաճաղը օլոլը մու ինքեար :

Ս Է Ա Տ Է Թ Ի Ի Ն Ս Ս Ն Ի Յ Է

Օնսիկիիննի Արսիսէսէն տիւալ (սա. 286)

Պու իրի սընրֆ տէլիգանլըլարըն
 տախի մաթլուպինէ վասըլ օլա պիւ-
 մէլէրի աճապա նէ՛ իլէ տիր , իշթէ
 կէլիք իւք սէօղիւմիւզէ , հէնուզ

պաշլաեան ճէնապ վէ շէհլէթ տույ-
 ղուլարընը հիւսնիւ իտարէ էտէ պիւ-
 մէք իլէ տիր :

Վէ թէճըրիւպէ նասիհաթ էտէր քի,
 պուլարըն շարէյի իճապլարը տա պաշ-
 լըճա ղիրտէ պէեան էտէճէյիմիզ ճի-
 հէթլէր օլուպ , բէտէր վէ վէլիլէրին
 էօյրէտէճէյի , վէ պիւլ ֆիլիլ կէօսթէ-
 ըէճէյի շէյլէր տախի անլըրտէն իպա-
 րէթ տիր :

ա . Իշէ պաշլաեաճագ ատէմին
 ըհպէրի , էվհամ օլմաեըպ ադըլ օլ-
 մալը տըր . իշթէ սանա ֆէյլէսօֆճա
 էն գուվվէթլի պիր սէօղ . ղիրա էվ-
 համ արգասընտան կէթմէք , քէնտի-
 լէրինտէ մէպտէ , վէ մուամէլէլէրին-
 տէ նէթիճէ կէօրիւլէմէեէն տիւմանէ-
 լէրէ մախսուս տուր . պինաէն ալէյհ
 ճնլարըն եագալարընը սէֆալէթ իլէ
 շաշգընլըլարըն , հիշ պիր վագըթ գօյ
 վէրէճէյի եօգ տուր . . . ամմա ագլ
 իլէ պաշլանըլան իշին , հէր պիր մէն-
 ֆաաթ մաղարրաթ , սուհուլէթ , վէ
 սուուպէթ ճիհէթլէրի բէլինճէ հի-
 սապ օլունմուշ օլաճաղընտան , հէր
 իրի թարաֆըն թէտպիրի իճապը տա
 պէրապէրճէ հիսապ ալթընա ալըն-
 մըլ օլուր . վէ կէօրիւլէճէք մէնֆաա-
 թըն թէէսիրի նէ տէրէճէտէ իսէ .
 շաեթէթ մաղարրաթ իրաս էթսէ տա-
 խի , հիսապսըզ վէ ափանսըզ իշլէր
 կիպի ֆէվզ էլ ատէ թէէսիր էտիպ
 տէ , ագլը թէտպիրի վէ մուամէլէեի
 ալթ իւսթ էտէմէզ :

բ . Տօղրուլուգ . . . եանի եալան վէ
 հիլէեէ գաթան մէյլ էթմէմէք . չուն-
 քի տօղրուլուգ նէ գատար մէթին վէ
 ֆէթհ օլունմազ գալէ իսէ . եալան
 վէ հիլէ , անտէն պին գաթ ղիրտաւ
 կիրտապը մէհլէքէ տիր :

դ. Իշ իւզէրինտէ լեաղըմ կէլէն էն մէմուռն խոստիստէն պերիսի տէ, տէվամ վէ սէպաթ տըր: Սէպաթ մանէվի խասիեթինն օ ճինսէրինտէն տիր քի, չօգ տէֆա մաոտի սէրվէթ-տէն, վէ զէնկինլիքէրտէն զիեատէ իշ կէօրէ պիլիւր. վէ ալէմին թէվէճ-ճիւհիւնիւ ճէլպ էթմէք իւզրէ պիրի-ճիք չարէ տիր, պինտէն ալէյհ սէպաթ սահիպի օլուպ տա, իշսիզ գալ-մըլ օլան փէք նատիր պուլունուր:

Լաքին սէպաթ տէմէմիզլէ սաղըն ինատ աննաշլըմասըն, նիշունքի ինատ սէպաթըն մուգալլիտի օլտուղուն-տան, չօգ տէֆա. վէ չօգլար ինատը սէպաթտան ատտ էտէրլէր. սէպաթ իլէ ինատըն ֆարդընը պուլմագ իւզ-րէ տըղգաթ էտիլէճէք ճիհէթ շու տուր քի, սէպաթ սահիպի օլան ա-տէմ, պիր իշ վէ էֆքեարտա տիւզ-կիւնիւք, վէ հիսապտա ուշղունլուգ կէօրտիւքճէ տէվամ, վէ շաեէտ պիր նէվի ուշղունսուզլուգ, վէ հիւնիւ նէթիճէ պապինտէ իւմիտսիզլիք հիսա էտէր իսէ, թէպտիլի թարիգէ գըեամ էտէր. իշթէ պունուն իշուն տուր «չօգ տէֆա թահվիլի էֆքեար էթմէք տէ սէպաթ սանըլըր» տէնիլմէսի:

Նիշուն քի պիր շէյին մաղարրաթը, վէ տիպինին չըգմանաճաղը աննաշլը-տըղտան սօնրա, կէրէք «պաշլատըմ արթըգ պօշլաեամամ» տէեու քիպր էտէրէք, վէ կէրէք չըգմաղ թարիգ-լէրի չըգարըրըմ էֆքեարը կիւտէրէք զօրլատըպ կէթմէք, սէպաթ տէյիլ տիր, իլլա հէմ ինատ, վէ հէմտէ գը-գըլ ինատ տըր:

Մուաննիլէր, պիր նօգթա իւզէ-րինտէ թայրան էտէն գուշլար միսիլ-լու նըշանա փէք գօլայ կէլիպ, իշին,

վէ ագլըն իրաէ էթաիյի թարիգին ի-ճապընա կէօրէ կէաիպ կէլէնլէր, նըշան վէրմէեէն գուշլար կիպի տիրլէր:

դ. Սէպաթըն փայէնտէսի, պաշլա-նըլաճագ իշին պիտաեթթաէ գուլ-վէթ, գուտրէթ, վէ մէհարէթէ մու-վաֆըգ օլարագ ինթիխապ օլունմասը տըր. պիր ատէմ գուլվէթինին եէ-թիշմէյէճէյի, գուտրէթինին քիֆա-եէթ էթմէյէճէյի, վէ ագլընն տա էրմէյէճէյի իշէ սիւլիւք էտէր իսէ, տէվամ վէ սէպաթ միւմըլին մի տիր. էօյլէլէրին «այ» այր սկսաւ շինել և ոչ կարաց կատարել» տէեու էֆէն-տիմիզին պուեուրտուղու կիպի ինտէն-նաա թահգիր վէ իսթիհգա օլունա-ճագլարընտա շիւպհէ մի իսթէր:

Աթալարըն «Տիպի կէօրիւնմէեէն սուեա Տաշմա» «Աեաղընը եօրդա-նընսան Տըշարը ուզամմա» վէ «Եօշ եազըն փիւա պօշ Տերչէր իսէ ինան-մա» տէտիքլէրի պունլար իշուն տուր:

ե. Ճէօմէրտիք . . . վէ հէր իշտէ մէճպուրիեթ, լիւզիւմ. վէ հայսի-եէթ իւզրէ ալըպ վէրմէքլիք թարի-գինի կիւթմէք, եանի իսրաֆ վէ թա-մա կիպի իքիսի իքի ուճաա օլան մէգ-մում հալլէրէ սիւլիւք էթմէմէք, զիրա իսրաֆըն մաղարրաթը նէ տէ-րէճէտէ իսէ, թամանընտա այնը հալ-տէ, վէ մէսէլտէ սէօյլէնիլտիլինէ նէ-զարէն, պիրաղ տա զիեատէ տիր:

զ. Իֆալը միւթէտիլէ, եանի հըր-տըն տէրքեար օլան մաղարրաթըն-տան նէ տէրէճէ հազէր էթմէլի իսէ, տուշղունսուզլուգ, եաթօտ վառսոռմ տուշմազըրգ տէնիլէն ատիլիքտէն տէ այնը հալտէ սագընմագ:

է. Բէրհիզքեարըրգ . . . եանի մու-ղաիրի էտէպ օլան իֆալէ, վէ եէմէք

իշմէք պապինտէ գաիտէ վէ գարար խարիճինտէ հիշ պիր ահվալէ էսիրիք էթմէմէք:

Ը. Չալըշլանլըգլա ղայրէթքէշլի-
յին սէպէպի սէատէթի հալ օլտուղու
սէօղիւնիւ գուլագտա քիւբէ կիպի
թաշըբըպ, ճէմիյի իշտէ, վէ հէր պիր
եէրտէ սէֆալէթին եաթաղը օլտու-
ղու հիւքմ վէ իմգա թահթընա ալըն-
մըշ օլան թէնպէլիյէ գափըլմամագ,
վէ ազշամըն իշինի սապահա պըրագ-
մամագ, եաղը չիզի վէ մուամէլէյի
տէֆաթիր կիպի շէյլէրի ասլա միւ-
սիւմմէհաեա ալմամագ: Զիրա մաթ-
լուպա մուվաֆֆագ օլա պիւմէնին էն
պիւեիւք վասաիթինտէն պիրիսի տէ
վագըթ ալը. հէր պիր իշին վագթը
ֆուրսաթընը ղայ էթմէք, օ իշի տէ
պէրապէր ղայպ էթմէք տէմէք տիր.
վէ ֆէվթ օլան պիր վագըթտա կէօ-
րիւլէճէք իշ, ախիրէն վիքը չօգ սուու-
պէթլէրէ տիւշար, վէ կիրիֆթարը
քէզէնտ ու խասար օլա պիրի. պու
սէպէպլէ մատտի սէրմայէեի չիւրիւթ-
մէք հէր նէ իսէ, վագթի ապէսէ
սարֆ էթմէք տախի մանէվի սէրմա-
եէեի պէր հավա իյլէմէք տիր:

Գաթի նաղար թիճարէթ նէ գա-
տար ղիեատէ. վէ քիւշատլըգ նէ տէ-
րէճէ ֆէվգ էլատէ օլա թէնպէլիք,
վէ տէֆաթիր, վէ իմգաեա մուգա-
եէտսիղիք իթմէք, վէ սէնէտ ալըպ
վէրմէք կիպի իշլէրտէ էհէմմիեթ-
սիղիք կէօսթէրմէք, հէր շէյի գար
սույու կիպի էրիտիր պիթլիր, վէ
նէրէտէն կէլիպ նէրէ կէթտիյինի
պիւթրմէզ էտէր, վէ ինթիհասընտա
իսէ, հիսապ քիթապ սըֆըրա սըֆըր
էլտէ պիր շէյ Եօգ, վէ չօգ տէֆա տա
իշին տիպի աչըգ, վէ սէպէպի մէշ-
քիւք օլուր:

Թ. Ֆէլաքէթ, վէ աքսիլիք հէն-
կեամընտա քէմալը սապը վէ մէթա-
նէթ իլէ մուամէլէ էտիպ, մէֆթուրէն
ասլա ղայրէթտէն տիւշմէմէք. չուն-
քի ղայրէթ վէ մէսալինին հէր շէյէ
ղալիպ իտույի պէտիհի տիր:

Վէ պիր տէ ագլըն րէհպէրլիյի իլէ
պաշլանըլան իշ թամամ գըվամընա
կէլմէքսիղին, վէ հէնուզ գուվլէթլի
քէօքլէր քէյտա էթմէքսիղին մէն-
ֆաաթ թարաֆընա թէաճիլ էթմէ-
մէլի տիր. նասըլ քի ֆիլ տօղուզ սէ-
նէտէ տօղուրուր ամմա եիւզ սէնէ
եաշար վէ տօղան տա ֆիլ տիր. պու
տուր իշթէ մէթին թէմէլ իւզէրինէ
միւէսսէս օլան հէր պիր իշին խասսի-
եէթի:

Ժ. Հէր մուամէլէտէ, վէ խուսու-
սիյէ մուամէլէյի թիւճարիյէտէ,
իհթիեաթա լիաեէթ էթմէք, եանի
պիր շէյին մաղարաթ վէ թէհիլէ
ճիհէթլէրինի հիսապա ալմաեըպ տա,
եալընըգ էյի թարաֆընը կէօրմէք կի-
պի շաղընճա հարաքէթէ շուրու է-
տէրճէսինէ պիր իշէ կիրմէմէք, վէ
էլտէ օլանլարըն իտարէսինի տէ պու
նօգթայը նաղարտան կէօղէթմէք:

Ժա. Ագըլ թէրաղուսուճա վուրմա-
տըգճա հիշ պիր շէյէ քէօր քէօրիւ-
նէ էմնիեթ էթմէմէք... ղիրա պու
ալէմ աճաիպ տիր... հէր պիրիսինին
ֆիքրի մէթուլմ օլտուղու հալտէ,
ղահիրէն պիր շէյ պէեանը իլէ կէլիր.
վէ լաքին չօգլարընըն, մաթլուպու-
նու հասըլ էտէսիյէ գատար սէօյլէ-
տիյի սէօղլէրի, վէ էթտիյի վատլարը
ուճուտաճաղընտա, վէ տալմա քէնտի
մէնաֆիյի շախսիյէլէրինէ խըմմէթ
գըլաճաղընտա շիւպհէ էթմէմէք:

Ժբ. Խիւլսսէյի քէլամ ասհապը

թէճրիւպէնին « Հէր կէօյերինի պօս-
թան, վէ հէր եիւզէ կիւլէնի տօսթ
սանմա» տէտիքլէրինի պօշա աթմա-
մագ, վէ քէթիմ օլուպ, ուրլարընը
րասթ կէլէնէ աշմագ կիպի աղըզ
կէվէքլէրինտէ պուլունմամագ:

Ժգ. Պիրիսի իլէ պիր չիրքէթ ագտ
էթմէտէ, եախօտ պիր խուսուսի իշ,
վէ եա տէ պիր մասլահաթ իհալէ, վէ
սրփարըշ էյլէմէտէ աեըգ տալլան-
մագ, վէ օ ատէմին հալինի ախլեա-
գընը, վէ հէր պիր խուսուսաթընը
էյի աննամագ, զիրա օ ատէմքի եա-
լանճը տըր եանընա վարմա. օ ատէմ
քի լափագլան տըր, պիր սէօգլունէ ի-
նանմա. օ ատէմքի շարլաթան տըր
քէնտինէ էյի մուգաեէտ օլ, տիլ չա-
փուգլուղունա պէօրքիւնիւ դափտըր-
մա, օ ատէմքի պէտգէպան տըր, իխ-
թիլաթ բէյտա էտիպ տէ աթէշինէ
եանմա. օ ատէմքի գուլմարպազ աըր
Բօշիլտ օլսա տա գուլագ ասմա. օ ա-
տէմքի արսըզ տըր ինսանիեէթ տույ-
ղուսու տէնիլէն շէյին էսէրինի ում-
մա. օ ատէմքի հագգսըզ տըր, իշիմի
մագպուլթ թուլթարըմ ճէսարէթիլէ
իսմինի տէֆթէրէ եազմա. օ ատէմքի
միւվէսլիա, վէ թէլէվիլուն միզաճ
տըր, իշինտէն խայըրը ինթիհա, վէ
քէնտինսէն վէֆա արամա. օ ատէմ
քի թէճրիւպէ օլմուշ տուր, սագըն
եէնի պիր թէճրիւպէնէ տահա գալ-
գըշմա. օ ատէմքի պէքլի տիր, էլի-
նէ իշ պըրագմա, զիրա պու միսիլ-
լուլէրէ իշ ինանմագ գասանըն աղըզ-
նը աշըգ պըրագըզ տա տըշարը չըգ-
մագ տըր. օ ատէմքի շախսը պօզուգ
իսէ, ախլեագը տա պօզուգ օլաճաղը
իշուն շիւպհտէ գալմա, նէրէտէ
պուլաեըմ Սօկրաս ֆէյլէսօֆ կիպի

իլմի իլէ ախլեագընը եէնմիշ օլանլա-
րը, տէեօր թէճրիւպէ. վէ շուսուտա
իլավէ էտիեօրքի, քէնտի աեար վէ
աղընընը սուլամանան ատէմ, մէ-
սէլտէ օգուլանն չայըր սըշանը (') կիպի
եէրի պըրագըզ տա պաշաշաղը կէօ-
յէ չըգար տէեու:

Ժգ. Պիր ատէմին էֆքեար ու ախ-
լեագընը քէշֆ զըմնընտա, սէօյլէիշի
իլէ աթվար ու ահվալինին լէվիշինէ
տըգգաթ գըլմագ, շունքի էֆէնտի-
միղին « Ի յաւելուածոյ արտի խօսի
բերան» պուլուրմասը, վէ ալիմին
« Բանն է դասուաւոր մտաց» տէմիշ օլ-
մասը, պու իֆատէմիղի հիւքմէն թէէ-
եիտ էտէր, վէ պիր ատէմ գարշըսըն-
տագընըն մէնֆաաթը իշուն տախի,
խիլաֆը մէշու պիր սէօզ սէօյլէր,
վէ ըիեա վէ եալանճըլըղա իրթիքեապ
էյլէր իսէ, օ ատէմ աշագըղընը պէ-
եան էտիեօր տէմէք տիր, զիրա « շէ-
ճաաթ արզ էտէր քէն մէրտի գըպլթի
սիրգաթըն սէօյլէր» տէլլէր:

Իշթէ շու պաշըճա ԼԷ տիրլիւ
ֆըգըլաթը էտէպիլէ, եախօտ նասա-
իհի մուամէլէ, թէէեիտաթ վէ թէտ-
գիգաթը քեամիլէ, վէ էհէմմիեէթի
լաղմէ իլէ կէօգէտիլէրէք, իգթիզա-
լէրի մէվգէյի ֆիլ ու իճրաեէ կէ-
թիլիլիլ իսէ, սէրվէթ ու գուտրէթին,
ճէնապ վէ հայսիեէթ իլէ պէրապէր
թահսիլ էտիլէճէյինտէ, վէ պու խա-
րիթա տախիլինտէ օլարագ արթըգ
րէէսէն տէ հիւսնիւ մուամէլէ էտիլէ
պիլէճէյինտէ շիւպհէ եօգ տուր:

(Մապսի սօնրա)

(') Պու մէսէլ Եգոֆրոս վէ Լամարթին
կիպի ֆէյլէսօֆլարա տախի սէրմանէյի
պահա օլան, վէ հիսսէ ալմագլըղա շաեան
պուլան թուհաֆ մէսէլլէրտէն օլմաղլէ,
պիզալէ իշպու նիւսիսէնին ՅՕՎինճի սահի-
ֆէսինտէ մանղում օլարագ տէրճ էյլէտիք:

ՇԷՔԷՐ ՖԱՐԻԳԱՍԸ

ՇԷՔԷՐ ԻՄԱԼԱԹՐ

Շէքէրին չօդ շէյլէրտէն իւրան է-
տիլէ պիւտիյի հալտէ, պաշըճա շէքէր
գամըշը չիւքինտիւր (ճակընդեղ)
վէ հավուճտան ետփըլմագտա օլտու-
ղու, վէ ըէսմի վազ օլունան ֆապրի-
զա իմալաթը իսէ, գամըշ շէքէրին-

տէն իպարէթ պուլունաուղու տէր-
քեար տըր:

Շէքէր գամըշընըն պիր գաշ նէվի
տէ օլուպ, հէր պիրիսինին պիր խաս-
սիեէթի մախսուսէսի վար իսէ տէ,
պուրատա ըէսիմտէ կէօրիւլէն ատի
նէվինին իղահաթըլլա իքթիֆա օլու-
նաճագ տըր:

Շէքեր գամըշը, մին էվվէլինաէն Ձին վէ Հինտ Թարաֆլարընտա հա-
սըլ օլմա պիր ճինս խիւտայի նապիթ
օլուպ, ալթըտան Թութ տա եիկիրմի
աեադ եիւքսէքլիլինէ գատար պոյ վէ-
րիր, վէ պօղում պօղում օլտուղու
հալտէ պիթթէսրիճ ինճէլիր սազ
գամըշլարընըն պիր նէվի տիր:

Պու գամըշըն տիպ պօղումլարընըն
եաիրադլարը գուրումանա պաշլա-
եընճա պիչիմ վազթի աէմէք օլուպ,
վէ շէքեր տախի տիպ պօղումլարըն-
տան չըգարըլըր, վէ իւսթ Թարաֆ-
լարը տա պօրոզա տիքիլիր, նիչուն
քի պու գամըշ տախի ամա կիպի
թօխումտան իլէրի կէլէեիպ, պօրոզ-
ա տիքմէ իլէ մէյտանա կէլիր:

Շէքեր գամըշը պունտան ծն տէհը
գատար էվվէլ Աֆրիգանա վէ օրա-
տան տախի էվրօպանա, վէ ախիրէն
Ամէրիգանա եաեըլըպ, չօգ եէրլէրտէ
շէքեր իխրաճ օլունուր, վէ նէ վէճհ-
լէ իմալ օլունտուղու խէ, մէվզու րէ-
սիմին իչինտէ խանէ պէ խանէ Թէր-
սիմ օլունմուշ տուր:

Բէսիմին էն եօգարըսընտա, շէքեր
գամըշընըն պիչիլմէսի, վէ օրթա եէ-
րինտէ տախի մէնկէնէ ալթընա ալը-
նարադ էգիլմէսի Թարգլարը կէօրին-
մէքտէ տիր շէօյլէ քի:

Ձիքը օլունան մէնկէնէնին պագըր
օգլաղըլարը էվվէլ էմիրտէ գամըշը
փարչալար, վէ պատէհու էչինտէ քի
էօղիւ գապըղլարընտան Թէֆրիգ է-
տէրէք տըշարը աթար:

Բէսիմին տիկէր խանէսինտէ կէօ-
րիւտիւյիւ վէճհլէ, մէգըիւր էօղլէրի
գայնատըրլար, վէ գըվամընա կէլ-
տիքտէ Թանթա գօլլարըն իչինէ պօ-
շալտըպ սօվուտուրլար. տուրտուգճա

սուեուն պիւեիւք փայը բէլթէլէնէ-
րէք պիլլօրլանըր, վէ ճըվըգ գալան
գըմը խէ տիպինէ Թօփլանըր, վէ
օ հալտէ գօլլարըն տիպինտէ օլան
աէլիքլէր աչըլըպ, պըրլան սու տը-
շարը ալընըր:

Ամէլիեաթըն պուրասընա գատար,
շէքեր էսմէր, վէ տօրթուլու օլուպ,
պունտան սօնրա պիր տէ սիւզէրէք
Թէմիղլէմէք գալըր քի, պէեազ վէ
Թէմիղ օլուն, պու տա իքինճի տէֆա
քեաֆի սու իլէ գայնատըպ հալլ էթ-
մէեէ միւհթաճ օլուպ, անտէն սօնրա
Թօպրալար իչինտէ պէ Թէքրար գօ-
վալարա վազ էաիլէրէք գալըպլանըր,
վէ իշթէ շէքեր գամըշընտան շէքեր
իխրաճ էթմէնին ուսուլու պուն-
լար տըր:

Նասըլքի սէօյլէնիլտի շէքեր տահա
չօգ շէյլէրտէն ալէլխուսուս հալուճ
վէ չիւքիւնտիւրաէն իխրաճ օլունա
պիլիր խուլինէ մէպնի, պուրատա
վաթանտաշլարըմըգա խուսուսի սիւ-
րէթտէ պիր իխթար էթմէքլիլի ֆէ-
րիգէտէն ատտ էյլէմիլիլ տիր:

Վազըթ վազըթ տէրճի սահիֆէ
օլունտուղու վէճհլէ, հէմէհրիլէրի-
միգին, տօղրուսու Թիճարէթ վէ սա-
նաթ պապինտէ Սնատօլու գըթասը-
նըն սաիր ճիհէթլէրինէ Թէրճիհ օլու-
նուր ղայրէթ, վէ էսէրի հիւնէր վէ
մարիֆէթլէրի գապիլի քէթմ ու ին-
քեար տէյիլ տիր:

Վէ իֆատէմիլի տէլիլ օլարադ,
էսկիլէրի պէր Թարաֆ էթտիլիմիլ
հալտէ շու $\frac{1}{10}$ սէնէ զարֆընտա Իս-
թանպօլուն եէրլի եազմասը, Բիւրտ
վէ Աֆշար քիլիմ վէ ճէճիմլէրի, Այն-
թապ վէ Համա գուշաղը, Մարաշ վէ
Հալէպ ալաճալարը քեարխանէլէրի

քիւշատ հտէրէք փէք չօգ քիմնէլէրին, ալէլ խոսուսու էսնաֆ վէ ամէլէ կիւրուհինին իսթիֆատէ հտէ կէլտիքլէրինի պէնան հտէպիլիլիլիլ:

Պու գապիլտէն օլարագ հէր եէրտէն էվլէլ Գայսէրիյէտէ պիր շէքէր ֆապրիդասը քիւշատը հէմ միւմքին տիր, վէ հէմ տէ գօլայլըդլա վիճուտէ կէլիպ իսթիֆատէ էտիլիր:

Ձունքի Գայսէրիյէտէ հասըլ օլան օ սիեհ, վէ չըրալը հալուճուն հիչ պիր եէրէ մախսուս օլմատըղը կիպի, պէհէրի օ օգդալըղա գատար օլուպ, տատընտան շագ շագ եարըլան չիւքիւնտիւր (') կիպի տախի մէէմուլ էտէրիմքի հիչ պիր թարաֆտա եօգ տուր:

Հէլէ Սալըրտան Պէշփարմաղա կէլէսիեէ գատար օլան իւչ սաաթլըգ վափ արաղլինին չօրագլը թարլալարընտա, չօգլուգ պաչգա շէյ հասըլ օլամատըղը հալտէ, թանէսի պաթմանլըգ սօեուլտան օլարագ դեքր օլունան չիւքիւնտիւրլէրի պէն քէնտիմ կէօղլէրիմ իլէ կէօրմիւշիւմ տիւր:

Հաթթա կիւնիւն պիրիսինտէ պիր չիֆթիտէն, մէղքիւր թարլալարըն էօյլէ չիւքիւնտիւր հասըլ էտիեօր իւքէն, պիր չօգլարընն պօշա պրադըլմալարը սէպէպինի սօրմամտա «էքէլիմ եէթիլիլիմ տէ քիմէ սաթալըմ. անճագ պիրաղ սաթընա, վէ պիրաղ տա գըշըն հայլմալարըմըղա քիֆաեէթ էտէճէք գատար էքէրիլ. էկէր պաթմանըն օն փարաեա պիր ալան

(') Հէր նէ գատար պաղի եէրտէ փանճար տէնիլիր իսէ տէ, պու լուղէթ էրմէնիճէ քանջարըն դալաթը օլուպ, օ տա սէպգէ մանասընա օլտուղունտան պիղ ասըլ իսմինի իսթիմալ էյլէտիք:

օլա, եալընըղ օն պին պաթման պէն չըգարապիլիլիմ, չունքի պու թօիրադ պաչգա շէյէ եարամաեօր իսէ տէ, չիւքիւնտիւր իչուն էմալըղ պիլ թօիրադ տըր» տէմիչ իտի:

Պու ճիհէթլէրի խաթըրա ալարագ, պունուն իչուն չիմտիլիք ուֆագտան պիր թէշէպպիւս վէ թէճրիւպէ էտէն օլա, էն փահալըսը օգդասը 100 փարաեա օլարագ Գայսէրիյէտէ շէքէր իմալ օլունաճաղընը աննաեաճաղը, վէ պինաէն ալէյ թէշէպպիւսաթ իլէրի կէթտիքճէ պիւթիւն ճիվարա Գայսէրիյէ շէքէրի կէտէրէք պիւեիւք պիւեիւք թէմէթթիլլէր հասըլ օլաճաղը պէտիհի տիր:

ԳԱՅՍԵՐԻՅԷՆԻՆ ԱԹԻԳ ԳՕՃԱՊԱՇԸԼԸԼԸ

Օնսէֆիդիճնի նիւսիսէսէն տէլաւ (սա. 278)

ՍԷՔԻՋԻՆՃԻ ՊԱՊ

ԿԷՆՃ ՊԷՔԵԱՐԸՆ ԹԷՐՃԷՄԷՅԻ ՇԱԼԻ

«Պէնտէնիղ չիմտիեէ տէք հէր նէ գատար իսմիմ Արապաճըեան Սերուբէ, վէ վաթանըմ Գայսէրիյէնին էվէրէք գարիյէսի տիր տէր իսէմտէ էօյլէ տէյիլ տիր: իսմիմ Գեղէօն վէ լագապըմ Պ. Պաղտասարեան տըր. Ալլահ ճանընա բահմէթ էթսին, բէտէրիմ Հաճի Պօղոս չօրպաճը պունտան օն իքի սէնէ ագտէմ հայլըճա նագըտ վէ էվ էշեա թէրք էտէրէք վէֆաթ էտիպ. ճիւմլէ վարիտաթը, պէնիմ իլէ պէրապէր պիր նէֆէրէ տախի պէնտէն քիւչիւք Սրբուհի իսմինտէ օլան գըղ էվատընա գալմըշ տըր:

Իքի սէնէ սիւրմէտէն վալիտէմիղ տախի վէֆաթ էտէրէք անատան պապատան էօքսիւղ եէթիմ գալըպ, վէ պէլքի տէրսէմ պիլիսինիլ Գայսէրիյէնին միլէթ

պաշարը եղիա չօրսաճը էօզ տաեըմըզ օլմագ միւնասիպէթլյէ, թապլիւ անըն հիմաեհսինէ իլթիճա էթտիք:

Մուամալէյհ հէր նէյլիմիզ վար իսէ գիրի տէսթինէ կէչիւրէրէք սէնէլէրճէ ալմըլ սաթմըլ օլտուղու կիսի, սահիպսիզ եէթիմ գաեըրմագլըղը քէնտի մէնֆասթընա ալեաթ էտէն ինսաֆսըղլարտա էքսէր տէֆա կէօրիւտիւիւ իւզրէ, գըլ գարտաշըմը պիր խաֆիֆ ճէհէզ իլէ պուռտան սէքիզ սէնէ էվվէլ չըրագ չըգարմըլ օլտուղու գըրգ եաշընտա, վէ Յուվէփ նամընտա պիր քիմսէ իլէ էվլէնտիրտի, վէ պէնի իսէ տէօրթ սէնէ էվվէլինէ գատար կէճէ կիւնտիւզ հէր պիր իշ, վէ խըտմէթինէ եէլտիրիր իտի:

Պիւլիւլէ էրիպ տէ ըահմէթլի բէտէրիմէն մէվրուս հիսսէլէրիմի արաշըրրաճաղըմ վագըթլար եագլաշտըգճա, պու զաթըն թէլաշընտան, հէմէրէմ կիւպի քէնտիսինէ միւթէալլիզ օլան, վէ հիշ պիր վագըթ էմր ու ըէէյինտէն չըգամաեաճաղը մուհագգագ պուլուռնան պիր հէրիֆին գըղը իլէ էվլէնտիրմէքլյի գուրուեօր օլտուղունու սէզլի իտիմ:

Կէթտիքճէ շիւպհէմ պիւսպիւթիւն սահիլէլէյէ եիւզ թութտու. նիշուս քի, կէրչի քէնտիսի պէնիմ իլէ պիր կիւն պիր միւլաիմանէ սէօյլէլմէզ, եիւզ վէրմէզ, վէ էյրի չէհէսինի տօլրուլմագ պիւլմէզ օլտուղունստան, հուզուրուստա պիր եիւքսէք սէս չըգարմըլ օլտուղունուս պիլէ վուգուի եօզ իտի իսէ տէ, պագի լաթիֆէ թարղընտա պուռնա տաիր սէօզլէրի ֆամիլեասը աղղընտան վէ մահրէմի էսրարը պուլուռնան Մէլքիսէդ⁽¹⁾ ախպարընտան էչիթմիշ իտիմ:

Մուամալէյհին ճանլար եագըճը նէչէ ահվալինէ, վէ հէր սըրտա, վէ ճէմլյի վագըթտա իճրա էտէ կէլիւ օլտուղու ճանլըրճէ իֆալինէ, պիր բիրէ իշուսն պիր եօրղան եագմագ, վէ հէր մաթ-

լուպուռնուն իճրասը պապինտէ, օլմատըգ ինսաֆսըղլըգ հագգսըղլըգ վէ իմանսըղլըգլար իճրա իլէ, ֆուրսաթընա տիւլէնլէրի գըրմագ, չըղնամագ, վէ պաշարընա գըեամէթլէր դօիարմագ կիպի տէնիզին գուռունտան չօգ օլուս հատտի հիսապը օլմաեան հարաքեաթը ֆաճիալէրինէ պագարագ, պու պապտէ պանա պիր էյլիք վէ էֆէնտիլիք էտէճէյինէ գէրէ գատար կիւլէնէմէալիտէն պաշգա, էմէլ ու էֆքեարընըն մէվրուսաթըմըղը աղղը աշտըրմագսըղ սօեռնտան սինիրմէք, վէ պէնի իսէ գիրի թէէսիրինտէ պուլուռնան պիր հէրիֆէ էսիր վէրմէք իտուլինի քիմսէտէն սօրմագ օլտուղունուստան, պու տէրտտէն եագաեը նասըլ սըեըրաճաղըմը պիր շէյէ գարար վէրէմէզ էտիմ:

Վէ արատա էնիլթէմէ կէտէրէք ճանըմ չու պիլիմ միրաս իշիմիզ նէ օլաճագ տէմէմուէ, — զալիպա սէնի ըահաթլըգ սօգուեօր տա պաշընա պէլա արաեօրսուս, հիսապ սիւալ էտէճէյին ատէմ քիմտիր. վէ հիսապընա մէմէքէթ օրթասընտա քիմ պագա պիլէճէք. օնուս հիսապը քիթապը քէնտիսինին քէյֆ ու մէրամը տըր. նասըլ իսթէրսէ, վէ նէ վագըթնէյի վէրիր իսէ կէօղիւմիւզիւ եուռուպ, ավուճուռուզու աշտըգտան սօնրա, իւսթէսինէ Սլլահ էօմրիւնիւղէ պէրէքեաթ վէրսին պիլի իհեա պուեուրտուս չըրաղ չըգարտըն տէմէքտէն պաշգա էլիմիզտէն նէ կէլիւ — ճէվապընտան պաշգա շէյէչիտէմէզ իտիմ:

Տէրլէր քի — ըիւեա պօշ շէյ տիր — տէեու վագաա պէօյլէ շէյլէրէ ագլըմ էրմէզ իսէ տէ, պէն աղունու պիր օգուռուշտան տանըլտըմ նէ տէրսէ պէեէնիրսին... — ինսան ուեուր ամմա ֆիքըրի ույուլագ, վէ պիր ֆիքիր աեըղլըգտան զիեատէ, ույգու արասընտա տուրու տիւլիւնիւր վէ իշ կէօրիւր — տէտի:

Պուռնուն պէօյլէ օլտուղունու պէնիմ ըիւեամ թաստիզ էթտի նէ տէրսին... պիր կէճէ եաթագտա տաեըմըն պու հալլէրի, վէ պէնիմ սէլամէթիմին չարէսի

(1) Պուռնան սագտէմ պու իսիմ պագը եէրսէ կէօգտէն սափարագ Մէլքիսէդ գալմըլ վէ 14 իւնիս նիւս-խէնին 221 նօմէրօստունուս 1 ինճի սիւթիւնիւնիւ 23 իւնիս սաթըրընտա տաթի սէհվէն Մարուֆի եագլըմըլ օլտուղունտան Սասնիֆ օլունուր:

իշունն ո՛ տէրէճէ տիւղիւնճէէ տալտում, վէ պունալտըգճա պունալտում քի, ճանըմ խըրթլէյիմէ կէլէսի օլտու, պու սըգընթը իլէ իւզէրիմէ ույգու պասմըշ, ըրեւամտա պիր զանէթ տէրին տէրէնին, սարպ, վէ եալչըն գանալը օլան պիր թարաֆընըն նասըլ իսէ օրթա եէրինտէ գալմըշ վէ նէ եափաճալըմը շաշըրմըշըմ, էօյլէ պիր պէլալը, վէ թէհլիքէլի եէր իտի քի, գանալարա տըրմաշըպ տա եօգարը չըգմանըն տիւնեատա իհթիմալի օլմատըղը կիպի, տէրէնին իշինէ էնմէք իշուն տախի աեագ պասաճագ վէ թըրնագ թուլթաճագ պիր փօթուր սաթըր եէր պլլէ օլմանըպ, զանն էտէրսին պիւթիւն տաղ պիթէվի կիպի ճինկի թաշ իտի, աման Գրիգոր ախպար պու ըրեւատա տիղլէրիմ նէ տէրէճէ տիտրէերիպ, վէ կէօյսիւմիւն էֆիլէտիյինի պիլմէմ... պու իղթիրապ իշինտէ իքէն, եանըմտա պիրտէն պիրէ պիր պապա ատէմ բէյտա օլտու, Գայսէրիյէտէ պիր իխթիեար գօմշունուզ վար Պալի էմմի իամինտէ տէ, էքսէրի եանընա կէտէր նասիհաթընը ալըր ըտըմ, սիմասը պիր չալա օնա պէնգէր. պէնիմ հալիմի վէ տիտրէերիյիմի կէօրիւպ — Գօրգմա չօճուղըմ, տէտի. շու թարաֆտա պիր եօլ վար տըր օրատան կէտէրսէն, տօղրու վէ սէլամէթ տիր եօլունու պուլուրսուն — ֆիւ հագըգա կէօզ եումուպ աշմանա գալմագսըզըն տէտիյի եօլու պուլտում. վէ թէհլիքէտէն գուրթուլտում, վէ հէմանն օ սըրատա օեանտըմ քի, եիւրէյիմին կիւնպիւրտիւսիւ նէֆէս ալտըրամամագտա, վէ պիւթիւն սինիրլէրիմ տուլթուլմագտա, վէ եիւզիւմտէն կէօզիւմտէն ագան սէլ կիպի թէրլէրին իսէ, արգասը ալընմամագտա իտի:

Պու ըրեւատան սօնրա սապահը կիւճ պուլտում, վէ տօղրու Պալի էմմիեէ կէտիպ եօրտուրտում:

— Օղլում, տէտի իխթիեար. կէօրտիւյիւն ըրեւա այնը վագաա տըր, սէն պիր թէհլիքէտէ պուլունուեօրսուն ամմա, սօնուն սէլամէթ տիր, պիր ատէմ սէնի պէլատան գուրթարաճագ — :

Աճաիպ հալ էյի սէօզ, եալան օլտուղու պէլլի օլա պիլէ ինսանըն խօշունա կէտէր, իխթիեարըն ըրեւա եօրուշուտա պէնի սէվինտիրմիշ օլտուղունտան, պիր ազ տահա իլէրի կէթսին իշուն տանըմըն իշինի, վէ պէնիմ հագըգմտա օլան ֆիքըրնի սէթր էթմէեէրէք թէմամը յլա պունա աշտըմ, վէ օ կիւնլէր պիր ուֆագ իշպաշընա կէշիրտիյինի, վէ գըզ գարտաշըմ իլէ պապամըզըն էվինէ օթուրթտուրուպ, վէ թէայեիւշիւմիւզ իշուն սէնէվի իքի պին ղուրուշ վէրէճէյինի տէ աննաթտըմ:

« Վայ տէտի. պուրատա Գրիգոր ախպար տայըն սէնի իշպաշընա մը կէշիրտի. այրը էվէ տէ մի օթուրթտուրտու. պունու էվլէլէնէ նիշուն սէօյլէմէտին նէ իսէ հիքեանէնէ տէվամ էթ: »

Իշթէ պունալը իխթիեարա սէօյլէմէմտէ. — օղուլ, տէտի Պալի էմմի. իշին փէք նաղիք տիր. կէօրտիւյիւն ըրեւա տախի սանըրսուն քի հալինի իմա էտէր պիր տեսիլ տիր. եղիա չօրպաճընէ կէէր պէն պիլլի իսէմ սէնին իսթէմէն իլէ սանա նէ պիր փարա վէրիր, նէ տէ հիսապ, օ ագլընա նէ քի գուրմուշ իսէ օնու եափար, վէ շիմտի սէնի իշպաշընա կէշիրտիյի վէ սէնէվի տէ թախսիսաթ վէրէճէյի, պուրնունա խըրդոնաթ թագատնա գատար տըր, օնտան սօնրա սէնի գափուսունտա սըզլատաճաղընտա շիւպհէն օլմասըն... հաթթա պիր շէյ տահա վար տըր քի, օնու տա իւսթիւ գափալը սէօյլէրիմ պագ քի մումալլէյհին գափուսու էշլիյինէ պասման պիր ատէմ էվլատը օլտուն... վէ ըրեւանը հիսապ էտէրէք քէնտի քէնտինէ պիր էյի տիւշիւնիր իսէն, օ տա քիմ օլտուղունու պուլուրսուն, սէնին գուրթարըճըն իշթէ օ ատէմ տիր. վէ պունտան գիեատէ պիր շէյ սէօյլէմէք իճապ էթմէեիպ պու գատար ֆիքիր ուեանտըրմըշ օլտուղում էլ վէրիր — տէեիպ սէօզիւ պիլթիրտի:

Սէպաթ սահիպի օլան պիր մէրտատէմ իշուն, հէփսի նէ իսէ նէ... Լաքին շու սօնրաքի սէօզ, ֆիքրի պիւթիւն պիւ-

Թիւն ալթ իւսթ էտէճէք սէօզ իտի . վէ տաեւմըն պու եօլտա օլան բիսլիյինին տէ , պէնիմ կիպի ախէրլէրինին պիլէ ֆարգընա վարա պիլմէք տէրէճէսինի պուլմասը . . . ագլըմը ֆիքրիմի ուշուրտու , օնտան սօնրա արար տարտր , ալաճաղըմ գըզըն միւմքին մէրթէպէ կիւզէլլիյի իլէ պէրապէր , տաեւմըն տուգաղընա տիւշմէէճէք , վէ բէտէրի իսէ պէնի էվլատ էտէճէք պիր ֆամիլեատան օլմասընա չապալար ըտրմ :

Իշթէ պու վէճէլէ չօգ տիւրլիւլէրինի էօլչիւպ պիշտիքտէն սօնրա , նիհանէթ տաեւմըն գըտտը քէպլրի օլան Մարուքէ չօրպաճընըն , Գաիանէ իսմիտէ պիր թաւնէճիք գըզընը ալմագլըղա գարար գըլտըմ :

Վէ հէր նէ գատար պու միսիլու շէյլէր տէ , պէնիմ ճէհալէթիմտէն տօլաեւ սըրը սագլաեաճաղըմա կիւվէնէմէմէսինտէն մի , եօգսա պաշգա պիր շիւպհէսինտէն մի , վէ եախօտ իգթիգայը մէսլէք վէ թէճըրուպէսինտէն մի հէր նէտէն իսէ , ճէվապը մուսմնա կիպի վէրիւր իտի իսէ տէ , եինէ ալթընտան իւսթիւնտէն պիր էֆքեար աննար , վէ իսթիֆատէ էտէրիմ էմիլլիլէ վաղըթ վաղըթ կէթտիմ նիեէթիմի Պալի էմմիտէն տանըտըմ :

Վէ տաեւմըն եիւրէյինի պիլիւրիմ եա , կէրչի քէնտիսի զանէթ ճէսպար , վէ իճրայը մէրամ պապիտէ զուլումքեար իսէ տէ , չօք քէրրէ — միս . . . ալէմտէ չու Մարուքէ չօրպաճը պէնիմ արգատաշըմ օլսա տահա նէ իսթէրիմ . . . զիրա խընգըր հէրիֆ պէնիմ պիլլէրճէ տիւշիւնճէ , վէ էօրֆ ու իսկէնճէ իլէ եաիսա պիլտիյիմ շէյի . պիր ուֆագ թէտպիր իլէ պօգա պիլիւր . պուլտա օլան պիշիմ վէ թէտպիր էկէր պէնիմ գուվէյի նուֆուզըմ իլէ պիրլէշիր իսէ , Գալսէրիյէտէ պանա քիմ լա վէլէվ տէէէճէք տիր — տէտիլիւնի չօք քէրրէ աղզընտան էշիթիլիլ օլտուղըմու տա իսթիլեարա եօլույլա աշտըմ , վէ նէ էթտիմ էթտիմ տիլլինին ալթընտան , ըիւեատա պէնի գուրթարան զաթ , Մարուքէ չօրպաճը օլմագլ լեաղըմ կէլիեօր օլմասընա եօրտուղընու չաղտըմ :

Վարսըն տաեւմ ալտըրմասըն տէր իտիմ քէնտի քէնտիմէ — քիշի խասմիլի թանըր — տարպը մէսէլինճէ . տաեւմըն Մարուքէ չօրպաճըտան երկընըգ կէթիւրիւր օլտուղընու արթըգ քիսէտէն սօրաւըրեւմ . վէ պուլնու պըրագըպ տա սէլամէթիմի պաշգա եիւզտէն արաւըրեւմ , միւթալէասըյլա եալաշ եալաշ նիեէթիմի կէօսթէրմէյէ պաշլատըմ :

Ագիգիմ Գրիգոր ախպար . էլպէթ պուրատա տիւշիւնիւեօրուսն քի , պիր կէնճ իշուլն էվլէնմէք նէրտէ . . . պու հիսապար նէրտէ . վէ քէնտիսինի պիր պէլատան գուրթարմագ իշուլն համի պուլմագ էֆքեարըյլա էվլէնմէյէ մէճպուր օլմագ . . . նէ նաշարըգ տըր . . . » (պուրատա կէօզլէրի տօլմանա պաշլատը) :

« Եվ վէթ տիւշիւնիւեօրում . . . վէ իֆատէնի տէ տիլնէեօրում , հէմ էյի տիլնէեօրում , տէտի Գրիգոր ախպար . վէ եալընըգ տիլնէմէք տէյիլ տօղրուսուլու սօրարսան եաղըմ կէլտի էլի պէշի պուլտու . վէ միւտտէթի էօմրիւմտէ էր էյի շէյլէր կէօրտիւմ , վէ պիր թէճըրուպէքեար ատէմ օլտում տէյի պիլիւրքէն , տահա տիւնեա կէօրմէմիշ օլան . վէ պաշլարընտա գալագ եէլի էսմէքտէ պուլուլան տէլիգանլըլարա լեաղըմ օլաճագ գատար հիսսէտէ գալիւեօրում . սիլ կէօզ եաշլարընը էվլատըմ , սապր էթ . Ալլահա շիւքիւր վէր , ինշալլահ սօնուլն սէլամէթ օլաճագ տըր . իմտի նաղլիեէթիլնէ տէվամ էթ պագալըմ տահա նէլէր էշիտէճէյիլ : »

« Տաեւմ Եղիա չօրպաճը նիեէթիմի աննատըգճա , պու էֆքեարտան սարֆը նաղար էթմէմ իշուլն էվլէլճէ կէօսթէրմէտիլի թաթլը մուսմէլէ , վէ էթմէտիլի վատ վէ լաթիֆէ գալմատը . վէ պէնի օ կիւնէ գատար սսլա վաղը օլմասն հալլէր իլէ օ տէրէճէ օգչար ըտը քի , էյէր եանընտա պիւեիւեիւսլ տէ , մէշրէպ ու մէսլէքինի թէմամըյլա պիլմէսէմ , տուղաղընա տիւշմէմէնին տիւնեատա իհթիմալը եօգ իտի : Ել հասըլ հէր նէ էթտի իսէ կէօյնիւմիւ ալլաեամատըղընտան ,

մագտան նաչի ասլընտա խաֆիֆ սէս-
լի օլան հուրուֆադ խանէսինէ դո-
նուլմուշ իսէ տէ, լիսանը Դիւրքիտէ
ք զը հարֆը օլմատըղընտան խաֆիֆ-
լէրտէ ։ զէ, վէ սագըլլարտա ։ զէյ,
հարֆը գուլլանըլմագտա տըր նէդէքիմ
نارلامق, զիւյիւրդ, زنگين, զէնկին, ذورلامق
գարչաւագ, ذورلامق, գորչաւագ, կիպի :

Պիզտէ պու հարֆլարը եէքտիկէ-
րինտէն դէֆրիդ էտէր այրը եազը
օլմանըպ, գանդը հարֆ իսդիմալ օ-
լունաճաղը քէզա սագըլ խաֆիֆ հա-
րաքէտէն իսդինպաթ, վէ Արապի
քէլիմագտա իսէ իրաճը ասվագը, ու-
սուլու իմլասընա իսդինաս օլունուր :

Լիսանը ֆարսիտէ տախի ք ։ հարֆը
օլմատըղընտան տախի ։ զէ, հարֆը
գուլլանըլպ, վէ խաֆիֆ սագըլ հա-
րաքէտէնտէն աննաչլըր :

زى, զէն, ازموذن, ասլմու-
սէն, دلان, իւլագար, վէ սաիրէ կիպի :
(Մապուսի սօնրա)

(Իխքար) Պունտան էվէլթի նիւսիլէրտէ պու
պահստա պազի հուրուֆադ սէնվի վազը օլմուշ իսէ տէ,
պիզ գասինի այրընա մապ օլունագտա օլտուղուն-
տան պուրատա մասինի դէքրար օլունմատը :

Մ Ի Ս Ք

Ամէյէ մաալիւմ օլտուղու իւզրէ,
միւս ըթըրեաթտան խօշ գօգուլու
պիր էճզա տըր, վէ ղաչնէյի միւս
աէնիլէն չէյ, ղիքը օլունան էճզա իլէ
անպէրտէն թէրթիպ օլունմուշ պիր
եաղ օլուպ թահրիֆէն վէ թաղլիթէն
գալլէմիւ եաղը տէնիլը :

Հայվանաթտա պիր ճինս վար տըր
քի, նաֆընտա եանի կէօպէյինտէ պիր
թօպրասը օլուպ, վէ օրատա մէդըլը
գօգուլու նէսնէ կիպի, եաղմանի պիր
չէյ հասըլ էտէր իտույինտէն, վէ
պուլարըն քէչիեէ, քէտիեէ վէ քէօ-

Մ Ի Ս Ք Ք Է Գ Ի Ս Ի

բէյէ պէնդէրլէրի պուլունտուղուն-
տան, միւս Բէյիսի, միւս Բէսիսի,
վէ միւս Բէօքէյի տէնիլըր :

Ահու, ճէյլան, Գարաճա, Զըպը,
Ղազալ, վէ Լէրճի աէնիլէն հայվանա-
թըն ճիւմէսի, պալեատէ պէեան
էթտիլիմիզ ճինպլէրին էնվալնտէն օ-
լուպ, պուլարտան պիրինճիսի թի-
պէթտէ պուլունան վէ բէսմի վազ
օլունան միւս Բէչիսի տիրքի, նաֆէյի
թալթարի, եալստ Զին Բէչիսի տախի
տէնիլը. պու հայվանըն չէքլի ղա-
եթ սէվիմլի, վէ էթի չէնիլի, վէ
թօպրասընտա հասըլ օլան միւս իսէ,
ֆէվդ էլ առէ բաիհալը օլտուղուն-
տան, տիւլմանը փէք չօգ աուր. տէ-
րիսինին ղէմինի սարըմթըրադ, վէ
դըրմըզը, պօզ վէ պէեազ բէնքլէր
լիլէ գարըչըդ օլտուղու հալտէ թիւյ-
լէրի սէրթ վէ փարլադ տըր. չէնէսի-
նին ալթընտան կէօյսիւնէ գատար ի-
քի սիեաճ չիլիքլէր, վէ պուլարը
պիրպիրինտէն աեըրըր արա եէրտէ
տախի պէեազ պէնէքլէր վար տըր :

Վէ աեաղընա օ գատար չէվիք տիր
քի, եալըն գաեալըդլարտան վէ սարպ
տաղլարտան օդ կիպի սաղըլմանա
միւզթէտիր տիր. միւս Բէտիսինին
ահվալը փէք ղարիպ օլտուղունտան,
պիր պաչգա տէֆա տա օնտան պահա
օլունաճաղ տըր :